

2008-10-08, VRATIŠINEC

Dr. Zvonimir Bartolić

Čakovec

Hrvatska Crna knjiga komunizma

Geneza i anatomija komunističkih zločina

- povijesnopolitički esej -

Ovaj esej o martiriju Hrvata 1945. nastao je čitanjem knjige Mate Marčinka *Mučenička Hrvatska*, Sv. Jeronim, Zagreb, 2008., kao i čitanjem nekoliko drugih djela koja nas vode u posljednji krug pakla hrvatske povijesti: *Petrinjski žrtvoslov*, Matica hrvatska, Petrinja, 1995.; Zbornici Hrvatskoga žrtvoslovnog društva prof. dr. Zvonimira Šeparovića, 1998.-2008.; Stéphane Courtois i dr. : *Crna knjiga komunizma, zločin, teror, represija*, Politička kultura, Golden marketing, Zagreb, 1999.; *Prešućeni grobovi*, Ljubljana, 2000.; Josip Grbelja: *Uništeni naraštaj*, 2000.; *Partizanska i komunistička represija i zločini u Hrvatskoj (1944.-1945.)*, Dokumenti, Sl. Brod, 2005.; Josip Jurčević: *Bleiburg*, Zagreb, 2005.; Anđelko Mijatović: *Bleiburška tragedija i križni put hrvatskoga naroda 1945.*, Zagreb, 2005.; Don Anto Baković: *Hrvatski martirologij XX. st.*, Zagreb, 2007.; Vladimir Horvat: *Kardinal Alojzije Stepinac, mučenik za ljudska prava*, Zagreb-Samobor-Krašić, 2008.

Ovim djelima treba dodati i Rezoluciju Parlamentarne skupštine vijeća Europe od 25. siječnja 2006., br. 148, o međunarodnoj osudi zločina totalitarnih komunističkih režima. Isto tako i Deklaraciju Hrvatskog sabora od 3. lipnja 2006. o osudi zločina počinjenih za totalitarnog komunističkog poretka u Hrvatskoj 1945.-1990., koja u 7. točki glasi:

Hrvatski sabor vjeruje da žrtve zločina totalitarnih komunističkih režima koje su još žive ili njihove obitelji zaslužuju sućut, razumijevanje i priznanje za svoje patnje.

Nakon svega toga šutjeti držim amoralnim!

Uvod

Istraživanja totalitarnih ideologija, fašizma, nacizma i komunizma, i na njima zasnovanih totalitarnih režima tema je koja ne prestaje fascinirati pronalaženjem sve veće količine zla. Totalitarni režimi bez neprijatelja nisu mogli živjeti, ako ga nisu imali, onda su ga proizvodili. Kao paradigma takve totalitarne zločinačke države, koja je sudila i Stepinca, od samih početaka svojega postojanja, Jugoslavija je vjeran primjer za to. Je li tu istodobno demonskom silom buknuła pomahnitala ljudska destrukcija protiv koje po Frommu nema lijeka ili je u pitanju antičko Eshilovo proročanstvo u Orestiji da zločin rađa zločin, još uvijek pred tim pitanjem stojimo bez pravoga odgovora. Filozofi, politolozi, sociolozi, povjesničari, književnici manje-više su jednodušni u njihovoj osudi. Ipak, kada god se osuda komunizma i njegovih stravičnih zločina stavi na dnevni red, u Hrvatskoj se gotovo uvijek postuliraju bezbrojni izgovori za amnestiju tih zločina. To je fenomen pred kojim se svaki istraživač, svaki pisac, svaki moralan pravdoljubiv čovjek, koji se suočava s tim, htio to ili ne, mora zamisliti. Moramo se i zapitati što se to događa s nama? Odjednom kao nekakva fatamorgana iz zemlje niču aveti eskadrona smrti, koji tutnje u našim glavama, tutnje aveti straha, da, aveti straha, pred kojima se reterira. Kamo? U šutnju! Tu ništa ne pomažu Rezolucije parlamenta Europe od 25. siječnja 2006., a Bleiburg, križni putevi, bezbrojna stratišta, njih oko 1300, logori, logori za ratne zarobljenike, logori za ratne „profitere“, logori za Hrvate, logori za Nijemce, Stara Gradiška, Lepoglava, Goli otok, Grgur, reaktivirani Jasenovac, bezbrojni logori, godina 1971., umorstva političkih protivnika demagoški se relativiziraju tobožnjim Brozovim *Ne Staljinu*. Na poseban demagoški način svi ti zločini relativiziraju se i jeftinim diktatorskim brijunskim razglednicama s filmskim divama i Brozovim admiralskim pozama u adoraciji velikoga mirotvorca na Galebu.

Naravno, više je nego normalno da ostatke bivše partijske i medijske nomenklature te razglednice, taj agitpropovski kič – uz srcedrapatelne arije – *Drugarice posadimo cvijeće kud se vojska druga Tita kreće* – i danas iznuđuju uzdahe. A nitko nikad od tatarsko-turskih vremena Hrvatsku nije tako zavio u crno kao upravo ta vojska, na žalost. Ulazeći u hrvatske gradove i sela umjesto radosti oslobođenja, ona je donosila strepnju i crne egzekutorske liste za strijeljanje. Za Hrvate kao narod i za Hrvatsku kao državu to je više nego groteskno, na pragu ludila. Kao što je nakon Prvoga svjetskoga rata Hrvatska bila komadana, još je više bila komadana nakon Drugoga svjetskoga rata. Bivša komunistička nomenklatura, koja sada navlači antifašističke kostime, zasigurno je puna uzdahe i žudnje „za dobrim starim

vremenima“. Srbija i Crna Gora izravno su oružano napale Hrvatsku, počinivši velike zločine i nanijevši ogromne materijalne štete, ali nikada nisu platile ratnu odštetu. Iz BiH su srpske četničke paravojske mjesecima razarale hrvatske gradove – ubijajući djecu, žene, starce – dok Slovenija držeći pod okupacijom Sv. Geru i oduzevši hrvatskim štedišama novac, još uvijek atakira na hrvatsku Savudrijsku valu i hrvatsko područje na lijevoj strani Mure pokraj Sv. Martina na Muri.

Stara i pomlađena partijska i medijska nomenklatura koja je pola stoljeća bila gluha i slijepa na sve ono što su Hrvati u Hrvatskoj, Jugoslaviji i u svijetu doživljavali, ta stara nomenklatura na sirenske zvukove starih jugokomunističkih vergleca i danas dobiva sentimentalne ospice, ne mareći što su iza sebe na sve strane ostavili olovne utege svoje vlasti i pune ormare kostura nedužnih žrtava.

I.

Ako smo prije petnaestak godina tek nagađali razmjere blajburških zločina – a pod njima se podrazumijeva cjelokupni martirij Hrvata po završetku Drugoga svjetskoga rata – danas se već toliko toga zna, da je postalo amoralno pred njima zatvarati oči, a još je amoralnije šutjeti. Govoriti o njima, o tim zločinima, istodobno ne znači ignorirati zločine bilo čije strane. Od takvoga postupka ograđuje se autor ovih redaka. Mora se govoriti, ali ne slijeva niti zdesna – pod hipotekom ove ili one ideologije, pa niti s predznakom ove ili one stranke – nego zbog toga što su blajburški zločini za hrvatski narod tragedija katastrofalnih genocidnih razmjera. Razmjeri i težina tih zločina davno su prekoračili bilo kakve ideološke i stranačke okvire. Ali na žalost, i usprkos toj činjenici iznalaze se razne olakotne „kolateralne“ okolnosti kako bi se zločini umanjili ili pripisali takozvanoj „povijesnoj nužnosti“, koja nema svoju adresu. Pa i Rezolucija Parlamenta Vijeća Europe od 25. siječnja 2006. o osudi komunističkih režima se relativizira.

Kada se prije nešto manje od deset godina pojavila *Crna knjiga komunizma (Zločini, teror, represije)*¹, hrvatska neokomunistička elita, koja se od svojega poraza – bolje rečeno od gubitka vlasti – 1990. još nije bila dovoljno oporavila, ipak je smogla toliko snage da preko svojih medijskih ekspozitura, u tisku i HTV-u ta knjiga, jedno od ključnih djela za poznavanje razmjera, geneze i anatomije zločina komunizma, dobije što manji publicitet, zapravo da se ne

---

¹ Stéphane Courtois i dr. : *Crna knjiga komunizma, zločin, teror, represija*, Politička kultura, Golden marketing, Zagreb, 1999.

dozna stravična istina o više desetina milijuna žrtava koje je komunizam od Gibraltara do Vladivostoka i od Rta Dobre nade do Baltika ostavio iza sebe. Brojčana bilanca smrti prema *Crnoj knjizi komunizma* izgleda ovako:

- SSSR, 20 milijuna mrtvih
- Kina, 65 milijuna mrtvih
- Vijetnam, milijun mrtvih
- Sjeverna Koreja, 2 milijuna mrtvih
- Kambodža, 2 milijuna mrtvih
- Istočna Europa, milijun mrtvih
- Latinska Amerika, 150 tisuća mrtvih
- Afrika, 1,7 milijuna mrtvih
- Afganistan, 1,5 milijuna mrtvih
- Međunarodni komunistički pokret i komunističke partije koje nisu bile na vlasti, desetak tisuća mrtvih.

Zbroj doseže stotinjak milijuna mrtvih (*Crna knjiga komunizma*, 12.).

Na temelju ove stravične bilance nije vidljivo koliki je udio Hrvata u istočnoeuropskoj stavci pa su oni koji su poubijani u blajburškim i križnopotim okrutnim pokoljima u ovim statistikama izgubljeni, premda se ne bi moglo reći da radova o tim genocidnim pokoljima nije bilo. Najčešće se spominje još 1963. na španjolskom jeziku pisana knjiga *Blajburška tragedija (La Tragedia de Bleiburg)*, predgovor knjizi napisao je poznati hrvatski intelektualac Ivo Bogdan, kojega je jugoudba 1971. u Buenos Airesu likvidirala, zatim knjiga *Operacija klaonika – svjedočanstva o poratnim masakrima u Jugoslaviji* (1970.), pisana na engleskom jeziku. Ističući ova djela, Josip Jurčević navodi da su nastala na građi koju je odmah nakon eksodusa 1945. počeo prikupljati poznati hrvatski crkveni povjesničar svećenik Krunoslav Draganović. Nakon ovih djela pravni pisac Franjo Nevistić i književnik Vinko Nikolić 1976. objavljuju knjigu *Blajburška tragedija i hrvatski narod*. Ovima treba pridodati i radove Ante Belje. Od djela što ih je ostvarila hrvatska intelektualna emigracija Josip Jurčević izdvaja i djelo *General Löhr i kapitulacija njemačke vojske pred Bleiburgom* hrvatskoga

povjesničara – živio u emigraciji do 1990. – Ernesta Bauera. Osvrćući se na vrijednost tih djela, Jurčević misli da je hrvatska emigracija s obzirom na okolnosti pod kojima su djela pisana – bez pristupa izvorima u Hrvatskoj – tim djelima dala svoj maksimum.² To da do zapadnoeuropskih povjesničara istina o stravičnim pokoljima Hrvata nije dospjela, samo za sebe govori da je jugokomunistička velikosrpska represivna blokada informacija o blajburškom genocidu nad Hrvatima kroz 45 godina bila više nego efikasna, tako da vjerodostojnije informacije o razmjerima pokolja nad Hrvatima nisu dospjele niti do tako istaknutih povjesničara kao što su Stephan Courtois, koji je inače kao ravnatelj istraživanja pri Nacionalnom centru za znanstvena istraživanja u Francuskoj bio i glavni i odgovorni urednik časopisa *Communisme (Komunist)*.

Hraneći svjetske novinske agencije, enciklopedije i leksikone, informativne biltene, velikosrpski agitprop Srpske akademije nauka zajedno s cjelokupnim državnim jugoaparatom, desetljećima je o Hrvatima producirao i širio najcrnje i najnegativnije vijesti, što je velikim dijelom u međunarodnoj javnosti uspijevalo stvoriti stereotip o Hrvatima kao genocidnom narodu. Hrvati su od žrtve – što su u prvoj i drugoj Jugoslaviji odista bili – proglašeni generatorom zločina pa je već unaprijed svaki zločin nad Hrvatima bio amnestiran.

Pitanje Bleiburga, i nakon više od šezdeset godina, za Hrvate nije samo pitanje povijesti – u stilu „neka struka veli svoje, sve drugo znamo“ – nego je to još uvijek i vruće političko, jer se u to uplela reanimirana jugokomunistička recidiva (srbočetnički ustanak 27. srpnja), koja najveću tragediju hrvatskoga naroda – licitirajući pitanje krivnje – konstantno vraća na početke, što ujedno i predstavlja pokušaj skidanja krivnje za zločine s jugoslavenskog komunističkog vrha. Pitanje Bleiburga – i svih zločina koji se pod tim pojmom podrazumijevaju – istodobno je i eminentno moralno etičko pitanje. Rješavajući to pitanje trebali bismo pokazati sposobnost u prevladavanju dnevnih političkih interesa. Neki aspekti najveće tragedije u povijesti hrvatskoga naroda pokazuju da brojne aporije – raspuštanje Saborske komisije za istraživanje ratnih i poratnih žrtava (2002.) – još nisu prevladane, što hrvatsko demokratsku intelektualnu javnost dodatno obvezuje da ne posustane i da se ne obeshrabri u radu na privođenju kraju zacjeljivanja te najveće i najstrašnije hrvatske rane. Nakon vjekova ropstva i bezbrojnih tragedija Hrvatska još nije podigla niti spomenik neznanom junaku u Zagrebu, a nije podigla niti spomenik neznanom hrvatskoj žrtvi. Sve dotle

---

² Josip Jurčević: *Bleiburg*, Zagreb, 2005., 129.

dok to ne učinimo na Hrvatskom saboru bi uz hrvatsku trobojnicu trebao trajno visjeti i traurni crni flag – kao znak neoplakane hrvatske nacionalne tragedije.

Nakon Crne knjige komunizma (1999.), nakon Jurčevićeve knjige *Bleiburg, jugoslavenski poratni zločini nad Hrvatima* (2005.), nakon Marčinkove knjige *Mučenička Hrvatska* (2008.), nakon *Dokumenata, Partizanska i komunistička represija i zločini u Hrvatskoj (1944.-1946.)*, nakon Mijatovićeve knjige *Bleiburška tragedija i križni put hrvatskoga naroda godine 1945.*, nakon *Hrvatskog žrtvoslova* (1998.) dr. Šeparovića, *Petrinjskog žrtvoslova* i konačno nakon 1300 do sada nađenih grobišta, nakon agresije koju je Hrvatska doživjela od povampirenoga režima te iste Jugoslavije Hrvatska nema više pravo na zatvaranje očiju pred monstruoznim zločinima, njihovim razmjerima, kakve svijet i Europa ne pamti. Pristati na to značilo bi pristati da nad pravdom i životom trijumfira izopačeni um zločina. Stojeći danas pred jednim od stotine tisuća kenotafa razasutih po Hrvatskoj i čitavom svijetu mogao samo na koncu reći neka im se Bog umilostivi i neka im je laka hrvatska i bilo čija zemlja gdje njihove nesretne kosti počivaju.